

POSUDEK VEDOUcíHO PRÁCE

LÁVIČKOVÁ, Anna. *Komparace institucionalizované podoby vzdělávání seniorů v České republice a ve Francii*. Praha, 2023. 151 s., 4 s. příloh. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Michal Šerák, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Posuzovaná diplomová práce je spojena s vysoce aktuálním a v dnešní době již dostatečně podchyceným tématem vzdělávání jedinců v seniorském věku. Na rozdíl od většiny podobně zaměřených závěrečných prací je však tento text zacílen na komparaci reálií praxe edukace seniorů ve dvou vybraných zemích, čímž by mělo být do velké míry minimalizováno nebezpečí duplicity a opakování již mnohokrát zpracovaných informací.

Diplomová práce má nadprůměrný rozsah 111 stran výkladu a je rozdělena do sedmi samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Celý text je poměrně systematicky koncipován a přehledně členěn. Autorka zvolila celkem standardní a pravděpodobně nevhodnější postup, kdy se v prvních kapitolách na obecné bázi zabývá problematikou terminologického zakotvení, vybranými kontexty seniorské edukace a demografickým stárnutím populace, aby se poté věnovala samotné komparaci vybraných jevů. Metodika komparace je poněkud nestandardně rozpracována již v první kapitole práce. Toto pojetí lze nicméně odůvodnit skutečností, že tato komparace není koncentrována do závěrečných pasáží práce, ale je kontinuálně realizována v průběhu celého výkladu (snad s výjimkou obecněji zaměřené druhé kapitoly).

2. Odborná úroveň

Zpracování textu prošlo poměrně složitou a časově náročnou genezí a v jeho průběhu došlo (ne vždy s vědomím vedoucího práce) k částečným zásahům do struktury a obsahu. Proměnou prošlo i zpracování ústřední komparace. Část těchto změn byly zapříčiněny konfrontací autorky s nedostupností některých zásadních informací či nekompatibilitou původně zvažovaných kritérií. Přes všechny uvedené skutečnosti však vznikl text, který vykazuje určitou kvalitu a zároveň prezentuje řadu zajímavých a v českém prostředí ne vždy dostupných informací. Autorka se vhodně snaží zasadit téma praxe vzdělávání seniorů do odpovídajících sociálních, politických a historických souvislostí, což se samozřejmě projevilo i v celkovém rozsahu textu.

Jak již bylo uvedeno, vybrané téma je poměrně náročné a v našem prostředí dosud, až na dílčí výjimky, v zásadě nerozpracované. Autorka se snaží využít své znalosti jazyka a prostředí, což se odráží mimo jiné v množství výchozích zdrojů. Je však třeba poznamenat, že právě velký počet pramenů a koncentrovaných informací, spolu se snahou co nejkomplexněji a nejpodrobněji představit celou problematiku (a možná i vědomí určité jazykové exkluzivity) mělo za následek výrazně deskriptivní charakter celého textu. Autorka se ve většině případů spokojila s popisem a dílčí interpretací získaných informací, bez výraznější snahy o provedení

skutečné analýzy či komparace. Explicitní je to např. v kapitolách věnovaných dokumentům veřejných politik, legislativě nebo institucionálnímu zabezpečení seniorské edukace.

Komparace má často podobu prostého srovnání názvů, deklarovaných cílů či některých vnějších znaků. Skutečné příčiny zkoumaných jevů a jejich ideové pozadí zůstávají často stranou zájmu. Např. v případě komparace politických dokumentů se autorka prakticky vůbec nevěnuje tak důležitým okolnostem, jako je vliv evropské politiky, proměnlivost cílů a priorit, vliv ekonomických, politických nebo demografických faktorů, aj. U institucí seniorského vzdělávání je pozornost soustředěna primárně na jejich názvy, vývoj a obsahovou nabídku, zatímco akcentová měl být především jejich charakter a hlavní ideologie. Samostatná subkapitola je tak věnována Experimentální univerzitě pro prarodiče a vnoučata, ačkoli je to pouze jedna v většího počtu podobně zaměřených institucí. Komparace s podobou institucionálního zabezpečení ve Francii se pak do velké míry odehrává právě v kontextu názvu a vnější podoby, přičemž vhodnější by bylo zaměřit se na paralely na úrovni zřizovatele, organizační struktury, dostupnosti, formy působení apod. Na s. 104 (i jinde) autorka porovnává počet U3V v ČR a ve Francii, aniž by toto číslo adekvátně vztáhla k rozdílné velikosti obou zemí a celkovému počtu vysokých škol.

Na druhou stranu některé pasáže, například v rámci druhé nebo třetí kapitoly, by si zcela jistě zasloužily výraznější redukci, neboť jejich obsah není pro dosažení stanoveného cíle nezbytný. Zásadním problémem textu jako celku je tedy dle mého názoru jeho obsahová nevyváženost. Některá témata jsou zpracována velmi podrobně a autorka při jejich zpracování zachází do nejmenších detailů, zatímco jiné kontexty jsou spíše tezoovitě načrtnuty. Platí rovněž, že část autorkou formulovaných úvah má čistě subjektivní charakter, bez opory v odborných zdrojích (za všechny lze uvést např. zamyšlení nad důvody zvyšování naděje dožití na s. 44, případně na více místech v textu řešenou otázku účasti seniorské populace na edukačních aktivitách), případně mají podobu dezinterpretace původních myšlenek (např. Keller na s. 104).

3. Práce s literaturou

Soupis bibliografických citací obsahuje výrazně nadprůměrný počet pramenů, přičemž vzhledem k obsahu je pochopitelné bohaté zastoupení zahraniční literatury. Jedná se o výběr pestrý a reprezentativní, který pokrývá všechny zásadní oblasti zvoleného tématu. Výrazně jsou zastoupeny především statistické prameny a institucionální dokumenty. Autorka v celém textu prokazuje svou schopnost korektně s těmito zdroji pracovat a vybírat vhodné odkazy. Přesto však lze identifikovat řadu dílčích odchylek od stanovených požadavků na formální úpravu, především v Soupisu bibliografických citací. Jde např. o nadbytečné uvádění dvojtečky u některých ISSN či ISBN (např. INSEE, 2020 nebo Thorndike); duplicitní uvedení ISBN u zdroje ILC-Brazil; naopak absenci ISSN u zdrojů Ropusset nebo Rowe, Kahn; chybějícího druhého editora u knihy Rabušicové a Rabušice; nesprávnou podobu ISBN u Maginess, 2017; nejednotné uvádění zkratky „In:“ s dvojtečkou i bez ní; chybějící zkratku „eds.“ u zdroje Šerák, 2013; neuvedení kurzívy u zdroje Šipr, aj. Registrovat lze i nesoulad v uvedeném číslování stran (např. Adamec, Kryštof, 2011 na s. 63). Na straně 104 je citován

Keller, aniž by byl výchozí zdroj odpovídajícím způsobem odkazován a následně uveden v Soupisu.

4. Grafické zpracování

Z hlediska grafického zpracování je práce vypracována zodpovědně a nevykazuje žádná závažnější pochybení.

5. Jazyková úroveň

Posuzovaná bakalářská práce vykazuje odpovídající stylistikou i gramatickou úroveň. Použitý jazyk odpovídá očekáváním kladeným na tento typ vědecké práce. Zaznamenat lze však některé formulační neobratnosti, častěji především v závěrečné kapitole. Vzhledem k tomu, že právě práce s jazykem představovala od počátku výrazný problém ve zpracování textu, hodnotím v tomto kontextu předloženou finální podobu pozitivně.

6. Podněty k rozpravě

- a) Bylo by možné jako paralelu našich A3V zvažovat např. francouzské Lidové školy, případně Otevřenou univerzitu?
- b) Co přesně autorka myslela větou na s. 110: „Naopak ve FR se klade důraz zejména na humanismus a rozvoj vzdělávání osob (nejen) v oblasti kultury.“?

7. Závěrečné hodnocení práce

Z celé práce jsem získal dojem, že při zpracování tématu zůstala autorka mnohdy spíše na povrchu problému a nevyužila příležitosti k hlubší analýze. Negativním rysem práce je její převažující deskriptivní charakter a celková obsahová nevyrovnanost. Pozitivem je naopak osobní zaujetí autorky, bohatý výběr zdrojů a množství prezentovaných údajů. K práci jako celku nemám nad rámec výše uvedeného z formálního ani odborného pohledu žádné další připomínky. Domnívám se, že ji ve výsledku lze považovat za celkově vyhovující, a proto ji doporučuji k obhajobě s klasifikací **dobře**.

V Praze dne 17. ledna 2023

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.